

Pokyny k zadání a vypracování bakalářské práce

1. Souvislosti

Tyto pokyny upřesňují a konkretizují požadavky na zadání, zpracování i obhajobu kvalifikační práce pro studující, kteří bakalářskou práci zpracovávají na Katedře filozofie a humanitních studií FF UJEP. Dokument navazuje na hlavní vnitřní předpis FF UJEP: na Směrnici č. 46/2020 FF UJEP¹ - Pokyny ke zpracování bakalářských a diplomových prací z webových stran FF UJEP² a její platnost nijak neomezuje.

2. Zadání

a) V zadání hraje ústřední roli úkol, který práce má splnit, například: odpověď na určitou otázku, řešení určitého problému, porovnání určitých koncepcí či textů, referát literatury k určitému tématu. V zadání tedy musí být – pochopitelně předběžně – formulována příslušná otázka, nadhozen problém, určeny porovnávané koncepce či texty a ohled(y) jejich porovnávání či stanoveno téma referátu a kritéria, podle nichž má být referovaná literatura vybírána apod.

b) Úkoly lze všelijak kombinovat, například: zadat jako hlavní úkol referát či komparaci a k němu jako případně přistupující úkol práci na (eventuelně dosud neznámých) otázkách či problémech, které při zpracovávání hlavního úkolu vyvstanou.

c) Tematicky může zadaný úkol mírně přesahovat do dalšího oboru (nebo oborů), ale jeho těžiště musí spadat pod obor odpovídající programu, ve kterém je práce podávána.

d) Seznam literatury v zadání by měl čítat nejméně 5 položek. Je vítáno, když už na bakalářské úrovni studující pracují s cizojazyčnou literaturou (pokud to u daného tématu má smysl).

e) Osnova budoucí práce uvedená v zadání má jen orientační smysl a s případnými odchylkami od ní ve výsledné práci se počítá.

3. Průběh

Studující by měli s vedoucími práce průběžně konzultovat (viz též Směrnice 46/2020, čl. 4).

4. Formální podoba výsledné práce

a) Vzhled desek a titulní strany, pořadí částí a minimální rozsah stanovuje Směrnice 46/2020.

b) Text práce je vhodné psát písmem o velikosti 12pt s rozestupy mezi řádky nejméně 1,5 a nejvýše 2 řádky. Font doporučujeme raději konzervativnější s patkami (např. Times New Roman a podobné). Při určování okraje stránky myslíte na vazbu (doporučuje se odstup 3,5 cm na té straně, kde jsou stránky svázané – případně předem konzultujte svého vazače). Jednotlivé předepsané části (podle Směrnice č. 46/2020, čl. 2, odst. 3, body b-m) nechť začínají vždy na nové stránce (body k-m pochopitelně nejsou povinné).

c) Při citování a odkazování můžete užívat jakýkoli způsob, pokud jste si jisti, že je přijatelný a že jej užíváte správně. Nejste-li si jisti, doporučujeme řídit se Pokyny k citování a odkazování (viz Příloha č. 1).

5. Obsah výsledné práce

Výsledná práce má mít ráz akademického textu (včetně gramatické správnosti a minimalizace překlepů). Nemusí přinášet nové výsledky, ale musí v nějaké míře splnit uložený úkol.

Přílohy:

1. Pokyny k citování a odkazování

2. *Předepsané části bakalářské práce podle Směrnice 46/2020.*

---

1 http://ff.ujep.cz/files/Zakladni%20informace/Dokumenty/smernice/smernice_46_2020.pdf

2 <http://ff.ujep.cz/kpf/2011-06-24-07-28-16/zaverecne-prace>

Pokyny k citování a odkazování

Praxe citování a odkazování v ČR není jednotná: různí vyučující (a různé redakce atd.) proto mohou mít požadavky odlišné od toho, co následuje.

I. Citování

Citát musí být jasně oddělen od okolního textu. Dělá se to buď (1) pomocí uvozovek, nebo (2) jeho umístěním do samostatného odsazeného bloku tištěného jiným písmem (nejčastěji stejný font, ale o trochu menší velikost a hustší řádkování). Oba způsoby lze kombinovat. Způsob (1) je spíše vhodný u krátkých citátů, (2) je spíše vhodný u dlouhých.

Eventuelní uvozovky uvnitř citovaného textu (autorovy) mají být jiné než Vaše uvozovky uzavírající celý citát (např. jednoduché ' ' nebo francouzské » «).

Nejpřísněji vzato by na textu uvnitř Vašich uvozovek neměl být změněn ani znak oproti originálu (eventuelní potřebné změny jsou pak signalizovány obvykle hranatou závorkou, např. [...] vypuštěný úsek, [Z]ačáteční písmeno, pokud je změněno z malého na velké, apod.). Pro běžnou publikační praxi se od těchto extrémních požadavků ustupuje, takže se připouští např. uvnitř citátu značit obyčejným ... vypuštěné úseky apod. Podle charakteru textu lze jít eventuelně ještě dále, např. ke změně slovosledu nebo pádu, aby citovaná pasáž mohla lépe navazovat na uvozující text: v těchto případech (stejně jako při vypouštění) je však bezpodmínečně třeba hlídat, aby Vámi vnesené změny neměnily nic na obsahu citátu v tom ohledu, vzhledem ke kterému citujete.

Pokud v citovaném textu něco zdůrazníte (kurzívou, podtržením apod.), musíte na to v odkazu upozornit, obvykle slovy jako: 'podtrhl J.M.' nebo 'kurzíva má', apod. na konci odkazu (event. 'druhá kurzíva J.M.', pokud citovaný autor už část textu v kurzívě měl, a Vy dáváte do kurzívy něco jiného a v textu pozdějšího).

U citátu textu psaného jiným jazykem, než je jazyk Vaší práce, by přísně vzato vždy měl být citován originál, a podle charakteru textu by většinou měl být poskytnut i překlad (nejčastěji překlad v textu a originál pod čarou). U překladu je vždy třeba uvést, čí překlad citujete a zda jej eventuelně upravujete. Opět, podle charakteru textu se z požadavku citovat originál někdy slevuje a např. u méně závažných prací na bakalářském studiu lze mnohdy citovat jen překlad.

Myšlenky druhých nemusíte pokaždé citovat: mnohdy je vhodný stručnější referát či parafráze, eventuelně s citátem klíčového místa – vždy ale, i u referátu a parafráze, musíte odkázat na zdroj, se kterým pracujete, a i v textu jasně signalizovat, kde referát/parafráze začíná a kde končí.

II. Plný odkaz (citované dílo)

Za normálních okolností uvádíme vždy autora, název citovaného díla a bibliografické údaje. Bibliografická jednotka (tj. ten název, pod kterým zdroj eventuelně v knihovně najdeme – obvykle *knih* nebo *periodikum*), se píše *kurzívou* (na psacím stroji podtrženě). U knihy uvádíme místo vydání, nakladatele a rok vydání, u periodika ročník, kalendářní rok a stránky (rok odpovídá uvedenému ročníku: tj. pokud nějaký excentrický časopis vychází podle školních roků, např. *Review of Metaphysics*, uvedete např. 1960/61). Nejde-li o knihu autorskou, uvádíme před názvem jméno editora s poznámkou '(ed.)' (je-li editorů více, lze napsat např. '(edd.)').

Příklady:

Jan Patočka, *Kacířské eseje o filosofii dějin*, Praha: Academia, 1990.

Jan Patočka, „Co je existence?“, *Filosofický časopis* 17 (1969), s. 682–702. (nebo i bez uvozovek)

Jan Patočka, „Kolem Masarykovy filosofie náboženství“, in: *Tři studie o náboženství*, Praha: Mladá fronta, 1991, s. 53–119. (nebo i bez uvozovek – obdobně i v následujících případech)

Jan Patočka, „Vom Ursprung und Sinn des Unsterblichkeitsgedankens bei Plato“, in: H. Pfeiffer (ed.), *Denken und Umdenken: Zu Werk und Wirkung von Werner Heisenberg*, München: Piper, 1977, s. 102–115.

Složitější situace:

- více míst vydání knihy: můžete uvést všechna, např. přes lomítka, ale není to vůbec nutné (nicméně pokud vybíráte, vyberte pokud možno nějaké reprezentativní, např. původní sídlo nakladatelství nebo místo, kde fakticky byla kniha redakčně připravena)
- neodborné periodikum: odborné časopisy číslují stránky průběžně po celý ročník, proto je u nich zbytečné uvádět číslo; noviny a časopisy pro širší čtenářstvo obvykle číslují stránky v každém čísle od jedničky, takže je nutné uvést navíc i číslo časopisu v ročníku a eventuelně (zvláště u novin) raději i datum, např.

Josef Moural, „Nepovedený test“, *Literární noviny* 10 (1999), č. 12 (24. 3.), s. 3–4.

- překlad a tvůrčí edice: překladatele uvádíme vždy, obvykle za titulem, editora autorského textu podle okolností tehdy, když jeho podíl na výsledné podobě textu je dostatečně velký, např.

David Hume, *Zkoumání o lidském rozumu*, přeložil J. Moural, Praha: Svoboda, 1996

J. L. Austin, *How to Do Things with Words*, ed. J. O. Urmson, Oxford: Oxford University Press, 1962

- diskrepance: někdy je v knize uveden jiný rok vydání, než v kterém kniha opravdu vyšla, autor vydal knihu pod cizím jménem, apod. (až do 18. stol. bylo dost časté uvádět nesprávná místa vydání a nakladatelství kvůli zmatení cenzury a uniknutí represí) ... napište odkaz pokud možno tak, jak titul bývá katalogizován v dobrých knihovnách (což je nejčastěji tak, jak je v knize vytištěno)

- ediční řada: u důležitých edičních řad může být vhodné uvést název řady a pořadové číslo, obvykle v závorce za titulem (pokud je možné, že knihovny vedou svazek spíše pod ediční řadou než samostatně, může být i ediční řada kurzívou), např.

Edmund Husserl, *Cartesianische Meditationen und Pariser Vorträge (= Husserliana I)*, Haag: Martinus Nijhoff, 1950

- více autorů/editorů: do počtu 3 doporučuji v plném odkazu uvádět všechny a nehýbat pořadím, od čtyř výše lze napsat prvního (nebo několik prvních) '... a kol.'
- velmi dlouhý nadpis: lze zkrátit (i zde se můžete držet katalogizační praxe dobrých knihoven). Také můžete případně vynechat podtitul (ale je lepší jej plném odkazu nechat; odděluje se od titulu dvojtečkou).
- internet: uvedete normálně autora, dílo a rok publikování (pokud je znám), dále adresu internetové stránky a datum, kdy jste tam text našli
- mnohosvazkové dílo, vycházející po řadu let: buď pracujete s jednotlivými svazky, jako by to byly samostatné jednotky, nebo (zejména pokud máte odkazů do různých svazků více) zavedete bibliografickou jednotku pro celý soubor (rok vydání uvedete od-do) a odkazujete pak na jednotlivé svazky jejich číslem, např.

Jan Patočka, „O duši u Platóna“, in: *Péče o duši II*, Praha: OIKOIMENH, 1999, s. 58–79.

Jan Patočka, „O duši u Platóna“, in: *Sebrané spisy Jana Patočky*, Praha: OIKOIMENH, 1996–, sv. 2, s. 58–79. (nebo ..., 1996–, s. 2.58–79)

V závěrečném seznamu literatury řadíme položky abecedně podle příjmení autora (pokud je má: u staro- a středověkých autorů obvykle podle jména), texty bez známého autora (např. *Písmo svaté*) podle jejich názvu. Položky téhož autora řadíme chronologicky.

III. Dílčí odkaz (odkaz na určité místo v citovaném díle)

Dílčí odkaz sestává z údaje jednak o *místu* ('s. 112'), z kterého citujete nebo na něž odkazujete, a jednak o *díle*, v němž se místo nachází – a to v opačném pořadí, tj. napřed dílo, pak stránka.

Systemy díličního odkazování jsou v zásadě dva: buďto (1) dáte plné odkazy vzadu do bibliografie a průběžně odkazujete jen krátce na položky v bibliografii, nebo (2) uvádíte odkaz na dílo více nebo méně úplný v každém díličím odkazu. System (1) se často užívá ve vědách. V humanitních disciplínách je obvyklejší system (2).

ad (1)

Na položky v bibliografii odkazujete buď 'Autor (rok)' (v tom případě musíte publikace jednoho autora z téhož roku odlišit písmenky: 1968a, 1968b ...), nebo si položky bibliografie očísľujete (např. v hranatých závorkách na začátku položky) a odkazujete pak pomocí těchto čísel. Pokud je – což se děje často – celý odkaz v textu v závorce, nedáváte rok do další závorky a píšete jej hned za autora. Je-li autorů víc, můžeme psát 'a kol.' nebo dokonce – není-li autorů mnoho – psát jejich jména za sebou oddělená např. lomítky bez mezery.

Odkaz – přímo v textu nebo v poznámce pod čarou – pak vypadá např:

Husserl (1907), s. 244 ... tak především v poznámce pod čarou

(Husserl 1907, s. 244) ... tak především přímo v textu

Grice/Strawson (1956)

ad (2)

V krajním případě by se uváděl v každém díličím odkazu vždy plný odkaz na dílo. To ale není obvyklé, většinou se plný odkaz uvede (i) jen při prvním nebo prvních několika výskytech, a/nebo (ii) vzadu v bibliografii (tak povinně u bakalářských prací), a při ostatním odkazování se užívá nějaké kratší podoby (bez křestních jmen, se zkrácením nadpisu, vynechání některých nebo všech údajů o vydání apod.).

Užíváme-li (i), pak u textů, které nejsou knihy, se vlastně opravdu plný odkaz obvykle ani neuvádí: odkazujeme rovnou na příslušné místo v textu ('s. 112'), a čtenář se tak nedozví, jaký je celkový rozsah citovaného textu v časopisu nebo sborníku ('s. 102–115') (což je důvod, proč ve významnější práci bibliografii obvykle uvádíme, tj. volíme (ii)).

Při nepřerušném (nebo i přerušném, ale dostatečně hustém a z kontextu jednoznačném) opakovaném odkazování do téhož textu stačí v pozdějších případech psát jen 'cit. d.' (nebo 'op. cit.') a stránku; je-li stejná i stránka (či úsek textu, užívaný konvenčně k odkazování), stačí napsat 'tamť.' (nebo 'ibid.'). Tohoto zkrácení užíváme obvykle jen v rámci systému (2) – v systému (1) jsou odkazy už tak jako tak krátké.

Mnohdy, je-li z textu jasné, z jakého autora či díla se cituje, je vhodné odkazovat nikoli v poznámce, nýbrž přímo v textu jen místem (nebo zkratkou díla a místem), uvedeným v závorce rovnou za citátem.

Především v tomto případě (ale lze to využít i v poznámkách) se běžně užívají *zkratky* k označení jednotlivých textů, na něž odkazujeme častěji. Některé zkratky jsou konvenční a nemusíte je vysvětlovat (pokud se držíte příslušné konvence), tak zejména u známějších děl starověkých. U moderních textů můžete vlastní zkratky zavést (pokud na ně odkazujete často!): v tom případě má být na začátku práce – u bakalářské práce na konci – jejich abecedně uspořádaný seznam (a v textu zkratky při prvním užití stejně zavádíte znovu).

Nepřímý zdroj: čtete dílo A, které cituje dílo B; tento citát z B by se Vám velmi hodil, ale dílo B nemůžete (nebo nemáte čas) sehnat ... v takovémto případě *musíte* nepřímou zdroj přiznat, tzn. odkaz vypadá tak, že napřed napíšete (vypůjčený) odkaz na místo v díle B, a bezprostředně za tím (odděleno čárkou) 'citováno podle:' a odkaz na příslušné místo v díle A (a v seznamu literatury se pak objeví jen dílo A). Příklad:

Edmund Husserl, rukopis C 11 II, s. 7, citováno podle: Gerd Brand, *Welt, Ich und Zeit: Nach unveröffentlichen Manuskripten Edmund Husserls*, den Haag: Martinus Nijhoff, 1955, s. 3

IV. Zvláštnosti u klasických textů

U klasických autorů je tomu často tak, že se odkazuje podle určité *konvence*. Např. u Platóna podle Stephanových stránek a písmen (a případně k tomu navíc přesněji podle Burnetových řádků), u Aristotela podle Bekkera, u *Kritiky čistého rozumu* je zvláštní konvence s citováním A a B podle stránek prvního a druhého vydání, atd.

U mnoha starověkých autorů (také u Bible) se zase cituje podle ustáleného dělení textu na části (tak i u některých moderních autorů: Spinozova *Etika*, Wittgensteinův *Traktát...*).

Odkazujete-li podle takové konvence, nemusíte v dílčím odkazu uvádět, s kterým moderním vydáním pracujete (uvedete to ale v souhrnné bibliografii, pokud ji v závažnější práci – např. bakalářské – máte): dobrá moderní vydání bývají totiž vybavena tak, že v nich potřebné stránkování nebo členění je nějak reprodukováno (takže pro konvenční odkazování nezáleží na tom, které z nich máte v ruce).

Užíváte-li konvenčních zkratk (mimo článek v odborném časopise, který není určen jiným čtenářům než těm, kteří již zkratky specifické pro příslušnou specializaci znají), měli byste je alespoň jednou – při prvním užití nebo v abecedním seznamu (seznam zkratk je normálně před textem, ale v BP výjimečně na předepsaném místě za textem) – dešifrovat.

Příklady:

Lysis 208d nebo *Lys.* 208d 5–6

Etika Nikomachova 1112a 19–22 nebo *Eth. Nic.* 1112a19–22 nebo také *Eth. Nic.* III.3, 1112a 19–22

Kritika čistého rozumu A 51 / B 75

Mt. 5.3–11

Cicero, *Acad.* I.46

Wittgenstein, *Tractatus* 4.0312 nebo v závorce v textu hned za citátem např. (4.0312)

(když k tématu čtete dobrou sekundární literaturu, příslušné konvence snadno okoukáte tam)

Předepsané pořadí částí bakalářské práce podle Směrnice č. 46/2020

- a) Titulní strana vazby BP (viz Příloha č. 1 příslušné Směrnice)
- b) Úvodní strana textu práce (viz Příloha č. 2 Směrnice)
- c) Zadání BP
- d) Místopřísežné prohlášení autora/ky s vlastnoručním podpisem (viz Příloha č. 3 Směrnice)
- e) Abstrakt a klíčová slova (česky a anglicky)
- f) Obsah
- g) Úvod (začátek číslování stránek)
- h) Jednotlivé kapitoly BP
- i) Závěr
- j) Seznam literatury
- k) Seznam zkratk a symbolů (pokud je práce uvádí)
- l) Seznam příloh (poslední číslovaná stránka)
- m) Jednotlivé přílohy (tabulky, grafy, mapy, obrázky apod. – zvláštní číslování)